

แห่กันเที่ยว เดี่ยวก็พัง ชะงักการท่องเที่ยวไทย



ดุลยภาพ
ดุลยพินิจ

มิ่งสรรพ ชาวสอาด

ช่วงนี้เป็นช่วงไฮซีซั่นของการท่องเที่ยว ความสนุกสนานในการท่องเที่ยวก็มาพร้อมกับปัญหา โชคดีที่ได้ปลัดคนใหม่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือนายพงษ์ภาณุ เศวตรุนทร์ ที่มีดวงตาเห็นธรรมเรื่องการท่องเที่ยวแล้ว ทั้งๆ ที่เพิ่งมารับงานใหม่ว่า ประเทศกำลังประสบปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอในการรองรับการท่องเที่ยว หรือพูดในอีกนัยหนึ่งได้ว่า การท่องเที่ยวของเรามีปัญหาด้านซัพพลายมากกว่าดีมานด์ซึ่งที่จริงก็เป็นมาตั้งนานแล้ว เพียงแต่เดิมปัญหาก็เกิดขึ้นในช่วงหยุดเทศกาล หรือวันหยุดยาวที่มีการท่องเที่ยวมากเป็นพิเศษ แต่ในปัจจุบันปัญหาเริ่มเห็นชัดเจนขึ้น และ

ในยุคที่การท่องเที่ยวไทยเข้าสู่ยุคใหม่ คาดว่าปีหน้าจะมีนักท่องเที่ยวจีนทะลักเข้าไทยมากถึง 10 ล้านคน จากที่เคยมาเพียงล้านคนเศษในปี 2555 และทางรัฐบาลเองก็ต้องรับมือกับปัญหาตั้งแต่การบุกรุกที่สาธารณะ จนถึงการขาดแคลนสาธารณูปโภคที่แม้จะยังไม่มันักท่องเที่ยวมากขนาดนั้น แต่ก็ยังถือว่าไม่เพียงพอสำหรับคนท้องถิ่น

แหล่งท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และการบริหารจัดการเท่าที่ผ่านมาก็ทำได้ในระดับหนึ่ง เช่น อุทยานแห่งชาติ หรือวัดใหญ่ๆ ซึ่งรองรับคนได้ไม่มากนัก แต่ปล่อยให้นักท่องเที่ยวเข้าโดยไม่คำนึงถึงอัตราการรับ (carrying capacity) ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวใหญ่ๆ เช่น ในประเทศจีนรับนักท่องเที่ยวในระดับหลักหมื่น เช่น อุทยานแห่งชาติจิ่วจี้ไถของจีนในช่วงตรุษจีนต้องรับนักท่องเที่ยวถึง 200,000 คน ในช่วง 3 วัน แต่จีนมีการจัดการที่เป็นระบบ นักท่องเที่ยวต้องมียานตั้งแต่การเข้าเที่ยว

ในอุทยานฯที่มีรถบัสรองรับจอดเป็นที มีร้านรับประทานอาหารหลายระดับราคาเป็นที่เปิดทาง ไม่เปิดให้มีการปิกนิกทั่วไปแล้วทั้งขยะไปเสียทุกแห่ง มีการสร้างทางเดินที่แข็งแรงได้มาตรฐาน หากมีราวจับก็จะเป็นเหล็กหุ้มปูน เพื่อให้ดูเป็นธรรมชาติโดยไม่คลอนแคลนเหมือนราวเหล็กสนิมเกาะและราวไม้ไผ่ของเราทางเดินก็ออกแบบให้ใกล้ชิดธรรมชาติ เช่น ถ้าเป็นน้ำตกก็สามารถเดินไปตามซอกซอกเขาที่เป็นทางเดินจนใกล้ละอองน้ำที่กระเซ็นมาถูกตัว แต่ก็ไม่สามารถยื่นมือไปดึงทิ้งไปไม้ต้นไม้ได้ มันได้มั่งจะปูด้วยหินแกรนิตที่พื้นผิวหยาบไม่ลื่น มีขนาดกว้างสวนกันได้สบาย มีความสูงของแต่ละขั้นได้มาตรฐาน ไม่ต้องอาศัยการโหนเหนียว รังเก็งไม่ตามธรรมชาติ ซึ่งผู้บริหารของไทยควรศึกษาและนำกลับมาใช้

ปัญหาหลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็คือขยะ ในช่วงวันหยุดเทศกาลขยะแทบจะท่วมอุทยานแห่งชาติทีเดียว เฉพาะอุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ 1 ปริมาณขยะมูลฝอยต่อพื้นที่จังหวัดและต่อประชากรรายจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียงลำดับตามดัชนีด้านการท่องเที่ยว 5 อันดับแรก ปี พ.ศ.2557

จังหวัด	ปริมาณขยะต่อคน		แนวโน้มตลาดท่องเที่ยว	
	กก.ต่อคนต่อวัน	ลำดับ	คะแนน	ลำดับ
ภูเก็ต	1.43	4	6.73	1
ชลบุรี	1.58	3	4.88	2
กระบี่	1.10	17	4.40	3
สุราษฎร์ธานี	0.97	44	4.38	4
เชียงใหม่	0.98	40	4.12	5

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่ใช้ในการคำนวณเป็นจำนวนประชากรของจังหวัดรวมกับจำนวนประชากรที่มาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ถูกแปลงด้วยสูตร จำนวนประชากร = (จำนวนนักท่องเที่ยว * วันพักเฉลี่ย) / 365
ที่มา : จากการคำนวณของสถาบันนโยบายสาธารณะ โดยใช้ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อินทนนท์ในช่วงวันหยุดยาวเดือนตุลาคมมีขยะถึง 36 ตัน แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในภาคใต้ การปล่อยขยะลอยไปกับทะเล เช่น ร้านอาหารที่เกาะปันหยี แต่ไม่ต้องห่วงหรอกค่ะว่าคนไทยจะรอดตัวไปโดยไม่รับผิดชอบ เพราะจะมีขยะลอยกลับเข้าฝั่งอีก เพียงแต่จะไม่กลับที่เดิมเท่านั้น ในบางจังหวัดเช่น พังงา ชายฝั่งมีขยะเข้าฝั่งมากจนบางพื้นที่ถูกขนานนามว่าบางขยะที่ชลบุรีก็มีชาวขยะลอยมาติดชายหาดบางแสนทุกปี ที่เกาะยาวน้อยชาวบ้านเล่าว่าเคยเห็นโรงแรมเอาถุงดำที่ใส่ขยะไปทิ้งทะเล

สำหรับอุทยานแห่งชาติการบริหารจำนวนผู้มาเยือนในเชิงเศรษฐศาสตร์ใช้วิธีการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อจำกัดจำนวนให้พอกับการรองรับ แต่การเก็บค่าธรรมเนียมอุทยานควรให้บริการที่มีความคุ้มค่า เมื่อผู้เขียนไปเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตาที่พบห้องน้ำที่ไม่มีน้ำ มีเศษปฏิกูลและกลิ่นเหม็นจนต้องวิ่งหนีออกมา ถ้าบริหารเช่นนี้ค่าธรรมเนียมที่เก็บอยู่อาจจะแพงไป

นอกจากขยะในแหล่งท่องเที่ยวแล้ว เมื่อมาดูระดับจังหวัดจะเห็นว่า แนวโน้มตลาดท่องเที่ยวของจังหวัดและปริมาณขยะต่อคนจะมีความสัมพันธ์กัน แนวโน้มตลาดท่องเที่ยวดี ปริมาณขยะต่อหัวต่อคนก็จะสูง (ตารางที่ 1) ทั้งภูเก็ตและชลบุรี (แหล่งท่องเที่ยวคือพัทยา) มีขยะต่อหัวใกล้เคียงกับ กทม. (1.53 กิโลกรัมต่อหัวต่อคน) คือเกินเกณฑ์มาตรฐานไปกว่า ครึ่งกิโลกรัมต่อหัวต่อคน และ

ทุกจังหวัดของเมืองท่องเที่ยวหลักมีขยะเกินมาตรฐานทั้งนั้น สุราษฎร์ธานีและเชียงใหม่มีขยะน้อยกว่าที่อื่นเพราะเป็นจังหวัดที่มีขยะที่ไม่ได้กำจัดและมีขยะในเขตชนบทอีกมากที่ไม่ได้อมารวม

เมืองที่สร้างขยะมหาศาลเหมือนกัน กทม. สร้างขยะปีละเกือบ 4 ล้านตัน เทศบาลทั้งหมดรวมกันสร้างขยะ 10.7 ล้านตัน และ อบต. 11.52 ล้านตัน ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐานของขยะของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ที่ 0.8 กก.ต่อคนต่อวัน แต่ขยะจากโรงแรม 5 ดาวที่ ดร.เบเนต มโนมัยวิบูลย์ จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ทำการศึกษาที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งได้นำไปกับรณรงค์เพื่อวัดปริมาณขยะ พบว่าที่เชียงใหม่สูงถึง 1.7 กก.ต่อคนต่อวัน แม้ว่า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะมีการบริการด้านขยะให้แก่ประชาชน แต่ร้อยละ 31 เป็นการบริการโดยไม่ได้มาตรฐาน ไม่ถูกสุขลักษณะ ขยะเหล่านี้ไม่ใช่แค่เป็นเรื่องรกรุงรังสายตา ทำลายปะการังและสัตว์น้ำ แต่ยังเป็นแหล่งสะสมพาหะและบ่อเกิดของโรค น้ำจากกองขยะอาจจะไหลลงไปในบ่อน้ำแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน ทำให้คุณภาพน้ำกินน้ำใช้เลวลง

หน้าที่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในยุคใหม่จะไม่ใช้การหาตลาดอีกต่อไป แต่เป็นการบริหารอุปทานและจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้

เกินกำลังรองรับ เพราะแค่คนจีนประเทศเดียวก็แทบจะรับไม่ไหว แต่รัฐต้องมองการจัดการท่องเที่ยวเป็นการจัดการเมืองให้น่าอยู่เพราะเมืองน่าอยู่นั้นจึงเป็นเมืองน่าเที่ยว หากจะหวังให้ประเทศไทยขายเมืองท่องเที่ยวได้โดยคนไทยไม่เดือดร้อน เมืองต่างๆของเราต้องเป็นเมืองที่มีสุขภาวะดี ทานวัตกรรมการจัดการที่ดี เช่น การจัดการขยะเมืองจะได้ทั้งบุญอินทรีย์และพลังงาน ฯลฯ แต่ต้องบริหารวาระแห่งชาติด้านขยะแบบมี project manager ในทุกจังหวัดให้ไปตามเช่นตามจิตตามผลงานกลับมา

ถ้าจะคิดว่าสั่งไปแล้วทุกคนต้องทำตาม ไม่เกิดขึ้นในประเทศนี้หรอกค่ะ!